

KOTIUTUSPROSESSI

16.11.2022 Jukka Tolonen hallinnollinen ylilääkäri, HUS Sisätaudit ja kuntoutus

- Sisätautien ja akuuttilääketieteen erikoislääkäri
- Kliininen päätoimi Meilahden Kolmiosairaala sisätautien poliklinikka
- Hallinnollinen ylilääkäri HUS Sisätaudit ja kuntoutus
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) pysyvä asiantuntijalääkäri
- Ei muita sidonnaisuuksia

KOTIUTUMINEN SAIRAALAHOIDOSTA

- Hoito voi jatkua myös kotiutumisen jälkeen
- Toipuminen
- Kuntoutuminen
- Elämäntilanne
 - Yksin asuva
 - Perhetilanne
 - Työ
 - Vapaa-aika ja harrastukset

KOTIUTUMINEN SAIRAALAHOIDOSTA

LÄÄKETIETEELLINEN JA HOIDOLLINEN PUOLI

- Lääkehoito
- Muu hoito
- Jatkohoitotaho
- Kuntoutustarve

SOSIAALINEN JA TOIMINNALLINEN PUOLI

- Sairausloma/eläke
- Muu etuisuustarve kotiutusvaiheessa
- Tarve järjestelyihin?

KOTIUTUSPROSESSI

Riskin arviointi

- Sairaalassa lähes jatkuva valvonta
- Kotiutumisen jälkeen ei sairaalahenkilöstö pysty enää reagoimaan potilaan tilanteisiin ja mahdollisiin haasteisiin
- Kotiutumisen voi nähdä viestikapulan vaihtona – viestikapulalle tulisi olla ottaja

Kommunikaatio

- Kommunikaation tulee olla selkeää ja mahdollisimman yksinkertaista
- suomen tai ruotsin kielellä tai tulkkia hyödyntäen
- Potilaalle ja/tai hänen läheisilleen tulisi syntyä selkeä käsitys, mitä ollaan hoidettu, miten ja miksi
- Jos on tarve kontrollille, missä ja kenen toimesta

KOTIUTUSPROSESSI

- Lääketieteellisesti potilas on kotiutusvaiheeseen tultaessa saanut terveydentilansa edellyttämän yleisten hyvien hoitokäytänteiden mukaisen hoidon
- Ketään ei kohdella syrjivästi

**Laki potilaan
asemasta ja
oikeuksista
(785/1992)**

3 §

**Oikeus hyvää
hoitoon ja siihen
liittyvään
kohteluun**

KOTIUTUSPROSESSI

- Potilaalle on annettava selvitys hänen terveydentilastaan, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista sekä muista hänen hoitoonsa liittyvistä seikoista, joilla on merkitystä päätettäessä hänen hoitamisestaan.
- Terveydenhuollon ammattihenkilön on annettava selvitys siten, että potilas riittävästi ymmärtää sen sisällön.
- Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei osaa potilaan käyttämää kieltä taikka potilas ei aisti- tai puhevian vuoksi voi tulla ymmärretyksi, on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkitsemisesta.

**Laki potilaan
asemasta ja
oikeuksista
(785/1992)**

5 §

**Potilaan
tiedonsaantioikeus**

KOTIUTUSPROSESSI

- Potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Jos potilas kieltäytyy tietystä hoidosta tai hoitotoimenpiteestä, häntä on mahdollisuuksien mukaan hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla
- Jos täysi-ikäinen potilas ei mielenterveydenhäiriön, kehitysvammaisuuden tai muun syyn vuoksi pysty päättämään hoidostaan, potilaan laillista edustajaa taikka lähiomaista tai muuta läheistä on ennen tärkeän hoitopäätöksen tekemistä kuultava sen selvittämiseksi, millainen hoito parhaiten vastaisi potilaan tahtoa. Jos tästä ei saada selvitystä, potilasta on hoidettava tavalla, jota voidaan pitää hänen henkilökohtaisen etunsa mukaisena.

**Laki potilaan
asemasta ja
oikeuksista (785/1992)**

6 §

**Potilaan
itseään määräämisoikeus**

SAIRAALAHOITOJAKSO

KOTIUTUSPROSESSI

Sujuva onnistunut prosessi

- Kommunikaatio on onnistunut
- ”Kapulan vaihto” sujuu ongelmitta
- Jatkohoito ja kuntoutuminen sujuvat suunnitellusti

Riskitilanteita

- Päivystysaika
- Potilaat, jotka eivät
 - mielenterveyshäiriön
 - kehitysvammaisuuden
 - tai muun syynvuoksi pysty päättämään hoidostaan

KOTIUTUSPROSESSI

Parhaimmillaan

- Suunniteltu, hyvin onnistunut kotiutuminen kruunaa sairaalahoidon ja tukee osaltaan kotiutuvan potilaan paranemis- ja kuntoutumisprosessia ja jatkohoitoa

Huonoimmillaan

- Suunnittelematon, huonosti onnistunut kotiutuminen altistaa potilaan ylimääräisille komplikaatioille ja johtaa muistutus- ja kanteluprosesseihin

LAADUNVALVONTA

Koulutus ja ohjaus

- Ammatillinen koulutus
- Hallinnollinen koulutus

Prosessien jatkuva seuranta ja kehittäminen

- HaiPro-järjestelmä
 - Myös potilaat ja omaiset
- Omavalvonta
 - Laatu ja potilasturvallisuus toiminta
 - Laatupäällikkö
 - Laatulääkäri
 - Hallinnollinen ylilääkäri
- Muistutukset
- Valvovat viranomaiset

HYVÄ KOTIUTUSPROSESSI

- Hoidon alkuvaiheessa pyritään arvioimaan, milloin potilas tulee kotiutumaan
- Hoito etenee tavoitellusti ja kuntouttaminen, sekä kuntoutuminen käynnistyvät jo hoitajakson aikana
- Kotiutushetkeen tullaan suunnitellusti ja valmistellusti
- Muistilistan hyödyntäminen – toiminnan yhdenmukaistaminen
- Kotiutuessa potilas ei "putoa tyhjän päälle"
- Potilas ja/tai hänen läheisensä ymmärtävät, miten hoito jatkuu kotiutumisen jälkeen ja on yhteisymmärrys hoitosuunnitelmasta

TARKISTUSLISTA LÄÄKÄRILLE

Kohta	Tarkistettu
Potilas ei tarvitse enää sairaalahoitoa	
Kotiutus on järjestyksessä	
Lääkitys on tarkistettu	
Tarvittavat reseptit on tehty	
Tarvittavat todistukset on tehty	
Jatkoseuranta on ohjeistettu	
Loppulausunto on tehty	

ENNAKKOKYSYMYKSIÄ

1. Miten omaisen jaksamista ja osaamista arvioidaan kotiuttamistilanteessa? Voiko hoitovastuusta kieltäytyä?
2. Onko omaishoitajalla oikeus kieltäytyä hoitamasta ja mikä on hoitajan oikeusturva, hoidettava ei halua mennä hoivakotiin, vaikka paikka olisi myönnetty?
3. Pitääkö ottaa avioero, kuten minua on neuvottu?
4. Työikäiselle etäomaishoitajalle on vain palkatonta vapaata tällaisessa tilanteessa. Kuinka kotiutuksen kohtaa tulisi mielestänne kehittää ja ollaanko sosiaalitukea jo kehittämässä, sillä psykiatrisella puolella toivotaan kovasti omaisen osallisuutta kotilomien harjoitteluun ja lopulta kotiutukseen, mutta työelämä ei tarjoa muuta kuin palkatonta vapaata etäomaishoitajalle.

ENNAKKOKYSYMYKSIÄ

5. Omaishoitajan itsemääräämisoikeus vs. sairastuneen itsemääräämisoikeus. Omaishoitajalla oikeus päättää omasta jaksamisestaan – sairastuneella (esim. muistisairaus) oikeus päättää, haluaako asua kotona vai laitoksessa? - miten pitäisi suhtautua, ketä kuunnellaan? Mikä on oikein?

6. Toteutuuko nykyään itsemääräämisoikeus tarpeeksi? Hoitopulun jatkumo ei olekaan saavutettava kaikille.

NÖYRÄ KIITOS

